



Apotekstatistikk 2010

5. desember 2011

Innhold

1. Innledning	3
2. Konklusjoner 2010	3
3. Regnskapstatistikk 2010 og utvikling i kostnader og bruttofortjeneste	3
4. Omsetning og nøkkeltall	6
5. Antall apotek.....	11
6. Økonomien i apotekkjedene, grossistene og holdingselskapene	12
7. Driftstøtte og fraktrefusjon.....	14

1. Innledning

Apotekstatistikken baseres på innrapporterte regnskapstall for det enkelte apoteks totalomsetning i regnskapsåret. Regnskapsmaterialet bygger på informasjon om enkeltapotek etter retningslinjer fastsatt av Legemiddelverket. Retningslinjene finnes på www.legemiddelverket.no. Dersom ikke annet er oppgitt, er apotekstatistikken kilden for tall i dokumentet.

De fleste apotekene i Norge er organisert som avdelinger eller aksjeselskap, i apotekkonsern med tilhørende legemiddelgrossister. Man må derfor vurdere regnskapstallene for apotek, grossist og kjede i sammenheng.

Alle beløp er uten merverdiavgift dersom annet ikke er oppgitt.

2. Konklusjoner 2010

- Driftsresultatet utgjør 3,7 % av driftsinntektene og viser en stabil positiv utvikling.
- Vareforbrukets andel av driftsinntektene reduseres til 72,2 %.
- Lønnskostnadenes andel av driftsinntektene på 16,6 % har økt litt fra 2009.
- Lokal- (2,8 %) og andre driftskostnader (3,5 %) viser små endringer
- Totalomsetningen (inkl sykehusapotek) økte med 3,8 % fra 2009 til 2010
- 22 % av de private apotekene hadde negativt driftsresultat.
- Fortsatt netto økning i antall apotek. Antallet økte med 20 til totalt 683

3. Regnskapstatistikk 2010 og utvikling i kostnader og bruttofortjeneste

Tabellen på neste side viser utviklingen i en del sentrale nøkkeltall for private apotek fra 2004 til 2010. I beregningene av de økonomiske nøkkeltallene har vi valgt kun å se på de apotekene som har hatt et helt driftsår. Dermed blir ikke oppstartskostnader for nye apotek samt ekstraordinære inntekter for apotek som er solgt i løpet av året, regnet med. Tabellen viser videre forskjell i nøkkeltall for apotek organisert som aksjeselskap (AS) og som enkeltpersonsforetak i 2010. 13 enkeltpersonsforetak (EPF) og 615 apotek organisert under AS er representert i tallene for 2010.

Apotek som er eid av en apotekkjede får regnskapsført en andel av kjedenes felles overheadkostnader.

Regnskapsstatistikk for alle private apotek med fullt driftsår										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010	AS	EPF
	%	%	%	%	%	%	%	1000 kr	%	%
Sum driftsinntekter	100	100	100	100	100	100	100	15 055 264	100	100,0
Sum inngående balanse	5,3	5,0	5,2	5,3	5,4	5,6	6,9	1 044 433	6,9	6,6
Varekjøp	76,4	75,3	74,5	73,7	72,8	73,6	71,6	10 777 850	71,6	70,3
Sum utgående balanse	5,1	5,1	5,5	5,7	5,9	6,6	6,6	995 304	6,6	6,3
Vareforbruk	76,6	75,2	74,1	73,3	72,3	72,6	71,9	10 826 979	71,9	70,6
Legemiddelavgift	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,3	0,3	46 547	0,3	0,3
Sum vareforbruk	77,5	76,0	74,9	74,1	73,1	72,9	72,2	10 873 526	72,2	70,9
Sum personalkostnader *	13,9	14,0	14,3	14,8	16,3	16,3	16,6	2 499 924	16,6	19,5
Sum ordinære avskrivinger	1,3	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	169 257	1,1	1,1
Sum lokalkostnader	2,2	2,1	2,3	2,4	2,6	2,7	2,8	428 744	2,9	2,6
Sum andre driftskostnader	3,0	3,6	3,9	3,9	4,0	3,8	3,5	524 218	3,5	2,7
Sum driftskostnader	97,8	97,0	96,6	96,2	96,9	96,8	96,3	14 495 669	96,3	96,8
Sum driftsresultat	2,2	3,0	3,4	3,8	3,1	3,2	3,7	559 595	3,7	3,2
Finansinntekter	0,2	0,1	0,1	0,3	0,5	0,3	0,5	77 222	0,5	0,2
Finanskostnader	-0,4	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3	-0,1	-0,1	-14 904	-0,1	-0,3
Netto finanskostnader	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,2	0,2	0,4	62 318	0,4	-0,1
Resultat før driftstøtte	2	2,8	3,2	3,8	3,2	3,4	4,1	621 978	4,1	3,1
Driftstøtte **	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	7 698	0,1	0,0
Sum apotekets overskudd	2,1	2,9	3,3	3,8	3,3	3,5	4,2	629 676	4,2	3,1
Goodwill	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	168 818	1,1	0,0

"Sum driftsinntekter" - "Sum vareforbruk" = bruttofortjenestemargin.

*For enkeltpersonsforetakene er det kalkulert inn en lederlønn på 726 000 kroner for hovedapotekene (12 av 13 stk) for å gjøre personalkostnadsprosenten sammenlignbar med aksjeselskapene. Satsen er satt med utgangspunkt i Norges Farmaceutiske Forenings lønnsstatistikk (publisert på http://www.farmaceutene.no/asset/2589/1/2589_1.pdf)

** Se kap. 7.

Vareforbruksprosenten fortsatte å falle i 2010 til 72,2 prosent av driftsinntektene. Personalkostnadene økte med 0,3 til 16,6 prosent. Øvrige driftskostnader har i sum mindre endringer. Driftsresultatsmarginen økte fra 3,2 prosent i 2009 til 3,7 prosent i 2010.

I 2010 viste 139 private apotek med helt driftsår et samlet negativt driftsresultat på 85 mill. kroner, mens samlet negativt driftsresultat i 2009 var på 91 mill. kroner fordelt på 135 apotek. I 2010 hadde 22 prosent av de private apotekene et negativt driftsresultat. Tilsvarende tall for 2009 var 23 prosent.

Apotek i sentrale strøk er i 2010, som i 2009, overrepresentert blant apotekene som drives med negativt driftsresultat. Dette fremkommer ved å dele apotekene inn etter Statistisk sentralbyrås kommuneklassifisering¹, se følgende tabell.

	Antall apotek ²	Antall apotek med negativt driftsresultat	Andel apotek med negativt driftsresultat
Minst sentrale kommuner	64	9	14 %
Mindre sentrale kommuner	40	4	10 %
Noe sentrale kommuner	112	22	20 %
Sentrale kommuner	412	104	25 %
Alle apotek	628	139	22 %

¹(<http://www.ssb.no/kommuner/komklasse94.html>).

² Private apotek med helt driftsår.

4. Omsetning og nøkkeltall

Omsetning og nøkkeltall – private apotek og sykehusapotek

Total omsetning for alle apotek var 19,1 mrd. kroner i 2010. Det tilsvarer en vekst på 3,8 prosent fra 2009.

Totalomsetning alle apotek								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sum omsetning*	14,2	15,2	15,8	16,3	17,1	17,8	18,4	19,1
*(Total omsetning inkl sykehusapotek i milliarder kr)								

De private apotekene hadde i 2010 en total omsetning på 15,2 mrd. kroner, hvorav apotek med drift bare deler av året utgjorde 0,12 mrd. kroner. Apotek med fullt driftsår hadde en omsetning på 15,10 mrd. kroner.

Private apotek	2009	2010
Totalomsetning	14,82 mrd	15,17 mrd
Totalomsetning helt driftsår	14,61 mrd	15,06 mrd
Apotek med omsetning under 12 mnd	0,20 mrd	0,12 mrd

Total omsetning for alle private apotek økte med 2,4 prosent fra 2009 til 2010.

Gjennomsnittlig omsetning per private apotek med fullt driftsår var på 24,0 mill. kroner i 2010. Den er redusert med 2,5 prosent sammenlignet med 2009.

Gjennomsnittsomsetningen i enkeltpersonsforetakene var 20,6 mill. kroner og 24,1 mill. kroner i ASene (apotek med fullt driftsår).

Norges største private apotek omsatte for ca 76 mill. kroner.

Omsetningsutvikling private apotek 2002 – 2009									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Snitt omsetn. pr. apotek *	25 303	25 379	25 438	25 648	25 354	25 460	24 813	24 577	23 973
Total omsetning i apotek**	11,392	11,799	12,807	13,014	13,341	13,485	14,372	14,817	15,1734
* (Gjennomsnitt omsetning pr. apotek tusen kr)									
** (Total omsetning alle private apotek i milliarder kr)									

Sykehusapotekenes omsetning økte med 7,8 % fra 2009 til 2010.

Totalomsetning sykehusapotek								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sum omsetning (millioner kr)	2 269	2 419	2 602	2 917	3 158	3 454	3 602	3 879

I Norge fastsetter Statens legemiddelverk maksimale priser og apotekavanse på alle reseptpliktige legemidler til mennesker. Priser og avanser på reseptfrie legemidler, handelsvarer og veterinære legemidler er ikke regulert.

Omsetningen av handelsvarer utgjør 22 % av totalomsetningen i de private apotekene i 2010. Videre utgjør reseptfrie legemidler 10 % av omsetningen. Dette innebærer at 33 % av apotekenes omsetning ikke er omfattet av statens pris- og avanseregulering på legemidler.

Nedenstående tabell viser innrapportert omsetning med prosentberegning av totalomsetning og forholdstall for apotekene. Det private gjennomsnittsapoteket hadde et areal på 247 m², med en variasjon fra 50 m² til 945 m².

Andre nøkkeltall 2010 - Private apotek helt driftsår		
	1000 kr	%
Handelsvarer	3 292 139	22 %
Reseptfritt	1 556 959	10 %
Areal m ²	155 313	
Årsverk stk	4 623	
Antall apotek	628	

I 2010 var det i Norge 33 sykehusapotek, og staten eide 31 av disse gjennom helseforetak. Sykehusapotekene omsatte for 3,9 mrd. kroner, med en driftsresultatmargin på 2,0 %.

Sykehusapotekene har langt høyere gjennomsnittsomsetning (117,5 mill. kroner) enn de private apotekene. Det største sykehusapoteket omsatte for 409 mill. kroner.

En mye høyere andel av sykehusapotekenes reseptomsetning (AUP) går til institusjoner (sykehus) enn ved private apotek. I 2010 gikk 58 % av reseptomsetningen ved sykehusapotekene til institusjoner³ og 41 % ble solgt til personkunder. Tilsvarende andeler for private apotek var 6 og 92 %. Dersom man ser på reseptsalget målt i volum (antall pakninger), solgte sykehusapotekene 67 % av pakningene til institusjoner og 32 % til privatkunder.

³ Salg "til egen praksis" er regnet med i salg til institusjoner.

Tilsvarende andeler for private apotek var 8 og 90 %. Disse prosentandelene har vært relativt stabile over tid når det gjelder AUP-verdi. Når det gjelder salget målt i antall pakninger, har andelen som selges til personkunder økt for både private apotek og sykehusapotek. Andelen av pakninger som selges til institusjoner har blitt redusert for begge typer apotek. (Datakilde for dette avsnittet: Reseptregisteret, Nasjonalt folkehelseinstitutt).

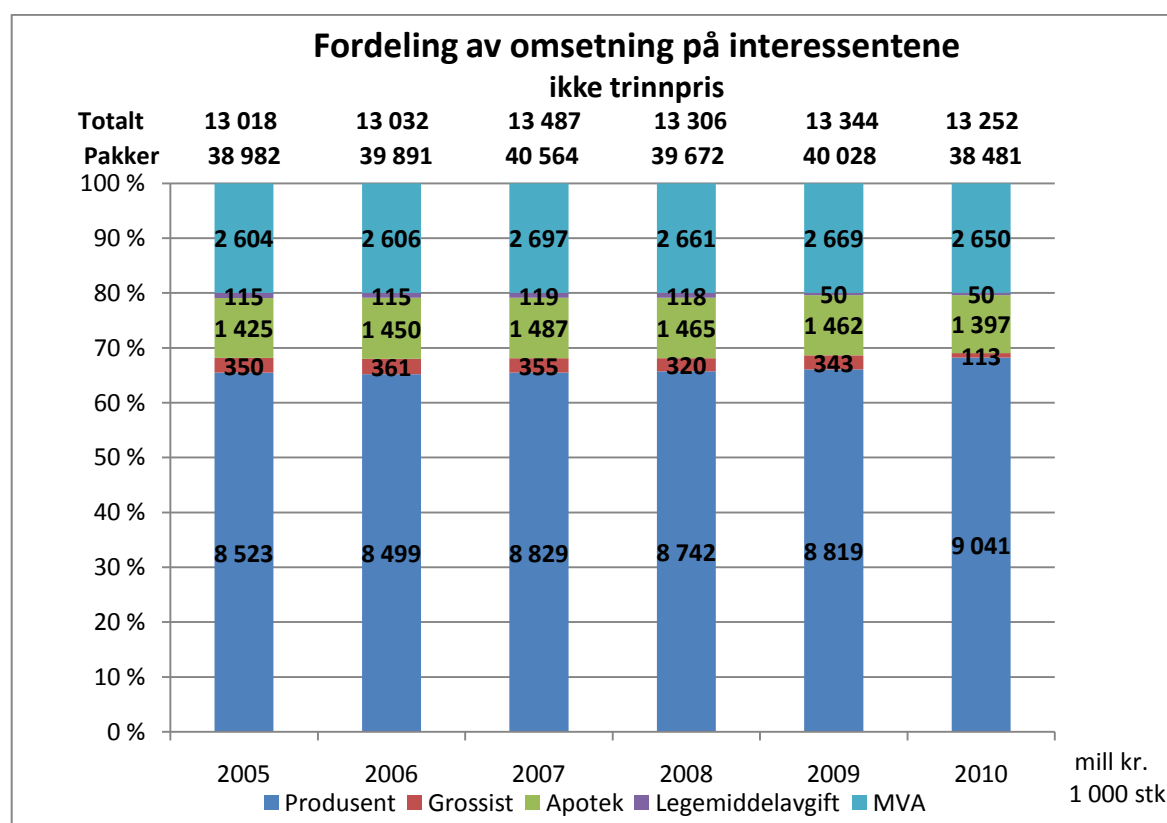
Andre nøkkeltall 2010 – Sykehusapotek		
	1000 kr	%
Handelsvarer	225 819	5,8 %
Reseptfritt	90 177	2,3 %
Areal m2	18 985	
Årsverk stk	882	
Antall apotek i statistikkgrunnlaget	33	

Sykehusapotek omsetter mindre handelsvarer og reseptfrie legemidler enn private apotek. Sykehusapotekenes areal varierer mye, avhengig av funksjonsnivå.

Omsetning av reseptpliktige legemidler - fordelt på aktørene

Nedenfor vises fordelingen av omsetningen på reseptbelagte legemidler, med og uten trinnpris, fordelt på de ulike aktørene i legemiddelmarkedet⁴. I tallene er legemidler for mennesker inkludert, med markedsføringstillatelse. Omsetningen for et legemiddel blir klassifisert som trinnprisomsetning fra og med den måneden legemidlet fikk trinnpris.

Omsetning av reseptpliktige legemidler som ikke er på trinnpris



Den maksimale apotekavansen er regulert. Legemiddelomsetningsavgiften belastes apotekene (på AIP) og må ses i sammenheng med avansen. Andelen apotekenes avanse og legemiddelavgiften til sammen av totalomsetningen er relativt stabil i perioden, fra 11,8 prosent i 2005 til 10,9 prosent i 2010.⁵ Andelen har ligget stabilt på ca 12 prosent i alle årene bortsett fra de siste to, der andelen gikk ned til ca 11 prosent.

Leverandørens andel har ligget stabil på ca 65 prosent, men har gått noe opp de siste par årene, til ca 68 prosent i 2010. Denne økningen har kommet på

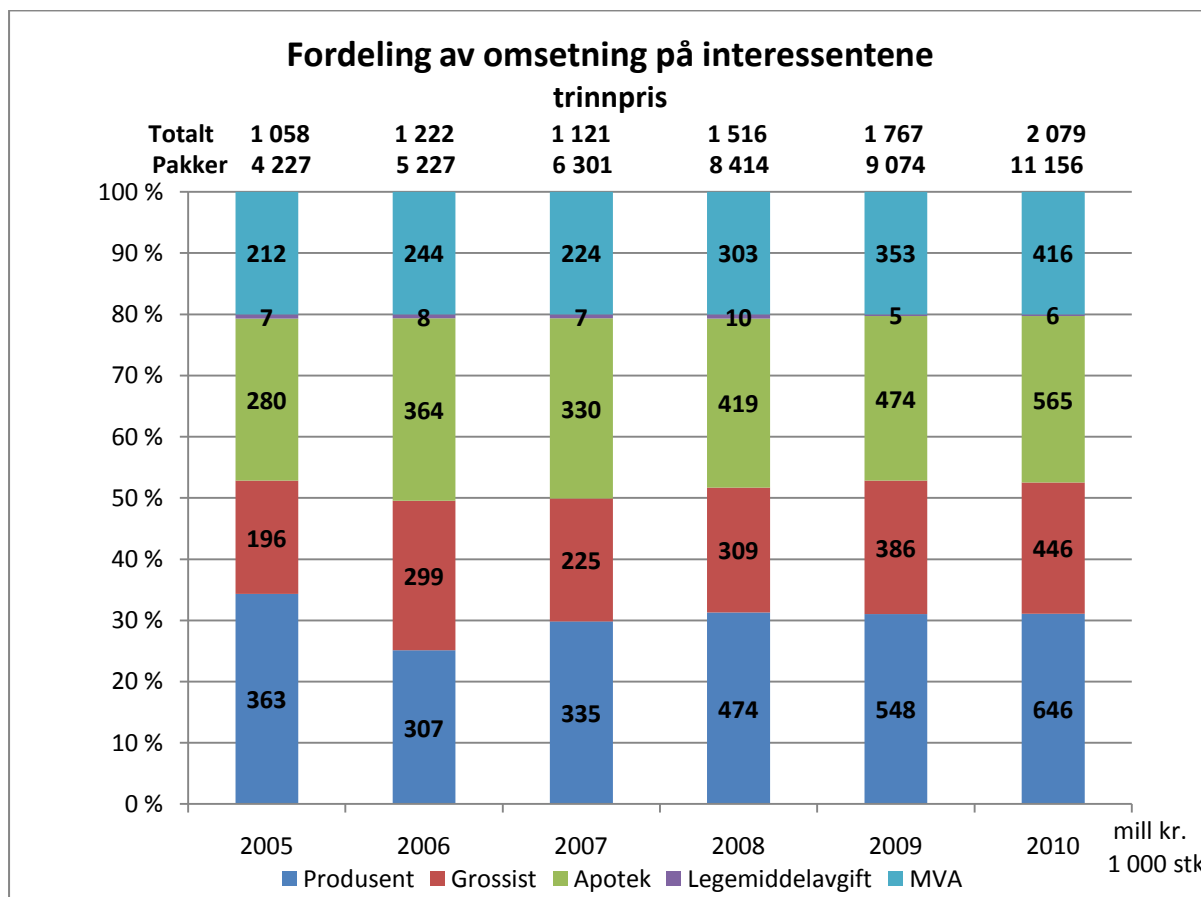
⁴ Kilder: AIP og GIP fra grossiststatistikken, AUP og volum fra Reseptregisteret, informasjon om trinnpris fra Legemiddelverkets legemiddeldatabase.

⁵ Legemiddelavgiften ble redusert fra 1,3 til 0,55 % fra 1.1.2009. Samtidig ble også maksimalavansen redusert. Se kap. 5 i rapport av 29. Juni 2010 "Evaluering av apotekavansen" på www.legemiddelverket.no for mer omtale.

bekostning av grossistenes andel, som normalt har ligget på ca 2,5 prosent. Fra 2009 til 2010 gikk denne andelen ned fra 2,6 prosent til 0,9 prosent.

Den totale omsetningen av reseptpliktige legemidler utenom trinnprislegemidler har gått opp med 1,8 prosent i perioden fra 2005 til 2010. Volumet, målt ved antall pakninger, ble redusert med 1,3 prosent, fra 39 mill. kroner i 2005 til 38,5 mill. kroner i 2010. Disse mindre endringene i omsetning og volum kan antakeligvis tilskrives generisk konkurranse på nye legemidler, trinnprissystemet og tiltaket "foretrukket legemiddel" som har vridd forbruket av legemidler over mot legemidler med generisk konkurranse.

Omsetning av legemidler på trinnpris



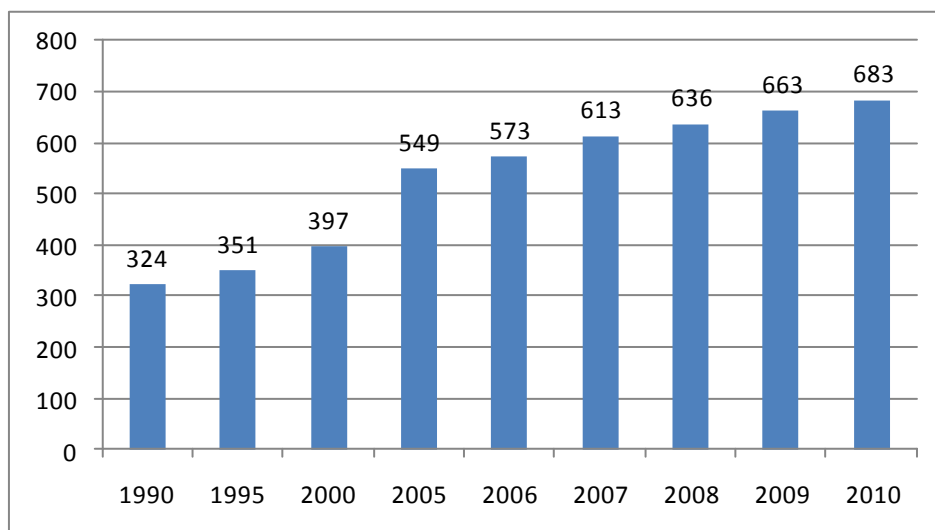
Trinnprislegemidler er inkludert i figuren den måneden legemiddelet kom på trinnpris.

Avansen er ikke regulert for trinnprislegemidler. Fordelingen av omsetningen på trinnprislegemidler på de ulike interessentene, har et annet mønster enn fordelingen på legemidler uten trinnpris. Mens leverandørene hadde en andel på over 60 prosent for legemidler uten trinnpris, er deres andel ca 30 prosent for trinnprislegemidler. Apotekenes andel har ligget relativt stabilt, i underkant av 30 prosent. Grossistenes andel har også vært stabil, rett i overkant av 20 prosent.

Antall solgte pakninger innen trinnprissystemet er mer enn doblet siden oppstarten i 2005. Det har vært en økning hvert år, fra 4,2 millioner pakninger i 2005 til 11,2 millioner pakninger i 2010. Ved starten i 2005 var det 21 virkestoff i systemet og ved utløpet av 2010 var det 65.

5. Antall apotek

Figuren viser antall konsesjoner som er gitt ved årsskiftet 31.12. i det aktuelle året.



Kilde: Legemiddelverket

Fra 1990 til 2010 har antall apotek økt med 359 til 683. Fra 2009 til 2010 har antallet økt med 20.

Private apotek som er organisert som AS har økt i antall fra 2009 til 2010. Antall enkeltpersonsforetak er redusert fra 14 til 13.

3 apotek har innstilt virksomheten i 2010.

Se notatet "Apotekdekning i Norge fra 1990 – 2009" på www.legemiddelverket.no for mer informasjon om apotekdekningen.

6. Økonomien i apotekjedene, grossistene og holdingselskapene

For å få et mer fullstendig bilde av økonomien i apoteknæringen må man også se på de økonomiske resultatene i de tilhørende selskapene (holdingselskap, kjede og grossist).

Nøkkeltallene viser en stabil økonomisk utvikling.

ÅRSREGNSKAPSDATA LEGEMIDDELDISTRIBUTØRENE I NORGE																								
Selskap	Driftsinntekter								Driftsresultat								Resultat før skatt							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tamro OYJ (Phoenix)*																								
Apokjeden AS*	181	256	*257	*248	*278	*298	311	298	99	147	*174	*137	*168	*199	178	123	58	129	*160	*122	*457	*174	174	1194
Apotek 1 Norge AS*	3 531	4 290	*3766	*3947	*5094	*5280	5 511	5 782	-8	8	*65	*82	*118	*134	92	256	-3	15	*116	*88	*127	*148	99	290
Apokjeden Distribusjon AS*	3 962	4 447	*4244	*4424	*4565	*4590	4 936	4 524	60	70	*33	*122	*157	*181	221	264	36	66	*31	*124	*169	*203	226	283
Alliance Boots Plc **																								
Alliance UniChem Norway Holdings AS	-	-							0	0							40	20	20	**33	**28	**32		
Boots Norge AS	2 486	2 850	2 915	**3814	**3407	**3481	**3646		22	50	58	**34	**2	**28	**0		-9	32	42	**8	**21	**49	**6	
Alliance Healthcare Norge AS	2 206	2 438	2 430	**3206	**2697	**2751	**3168		17	34	78	**143	**131	**111	**144		6	43	76	**141	**130	**111	**153	
Celesio AG ***																								
Norsk Medisinaldepot AS ***	72	51	55	56	7455	7723	8161	8288	18	24	20	29	327	400	350	399	10	22	19	27	345	423	343	401
Vitusapotek AS	2 596	2 807	2 992	3 196					-54	-34	4	33					-64	-41	11	36				
NMD Grossisthandel AS	5 039	5 244	5 487	5 897					83	92	105	182					81	91	109	191				
<i>Tallene er i mill NOK og er samlet fra årsberetningene til selskapene.</i>																								
<i>▣ Resultat er etter finans og før skattekostnad</i>																								
* Selskapene knyttet til Apokjeden AS har avvikende regnskapsår 1.2 - 31.1 (fra 2005).																								
** Selskapene knyttet til AllianceBoots Plc har avvikende regnskapsår 1.4.- 30.3.8 (fra 2006). Siste årsregnskap er foreløpig ikke tilgjengelig.																								
*** Vitusapotek AS og NMD Grossisthandel AS fusjonerte med Norsk Medisinaldepot AS 1.1.2007																								
Apokjeden Distribusjon AS og Alliance Healthcare Norge AS(Holtung AS) er registrert som legemiddelgrossister.																								

7. Driftstøtte og fraktrerefusjon

Driftstøtte til apotek

Totalt ble det for kalenderåret 2010 utbetalt 13,0 mill. kroner i driftstøtte til apotek. Av dette gikk 4,97 mill. kroner til Institutt for energiteknikk. Den øvrige driftsstøtten ble fordelt med 2,9 mill. kroner til distriktsapotek og 5 mill. kroner til vaktapotek. Det ble innvilget 19 driftstøttesøknader.

Driftstøtte 2010			
	Tildelt støtte	Antall apotek	Kjedetilknytning
Vaktapotek	5 052	10	Vitus-3, Apotek1-6, Andre-1
Distriktsapotek	2 978	9	Vitus-1, Apotek1-1, Boots-4, Andre-3
Total driftstøtte	8 030	19	

Ytterligere informasjon om driftstøtteordningen finnes på www.legemiddelverket.no.

Fraktrerefusjon

Staten dekker 50 prosent av fraktkostnadene ved forsendelse av legemidler til pasienter etter bestemte retningslinjer. Ordningen forvaltes av Statens legemiddelverk. Apotekene krever refusjon månedlig for andelen av forsendelseskostnaden pasientene ikke skal betale selv.

Totalt utbetalt fraktrerefusjon i 2010 beløp seg til 17,7 mill. kroner. 211 apotek søkte refusjon til fraktgodtgjørelse.

Se www.legemiddelverket.no for mer informasjon om fraktrerefusjonsordningen.